

δεῖξη ὅτι ἐπρόλαβεν ἡ ἔκθεσις τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου καὶ μεταχειρίζομένου τὴν λέξιν πρέπον ἀντὶ τῆς «ἀπροσδιονύσου» λέξεως δέον (ὅρ. Ζηκίδου σελ. 336 ἐρμηνεύοντος τὸ δεόντως διὰ τοῦ πρέποντος) ἐνῷ ἀμφότεροι ἀποδίδουν ἐξ ἵσου τὸ *Sollen*.

Ἡ καλλιέργεια εἶναι βεβαίως μετάφρασις τοῦ γερμανικοῦ *Kultur*. Ἀλλὰ πῶς θὰ εἴπωμεν ἄλλως τὴν καλλιέργειαν ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸν πολιτισμόν, μήπως θ' ἀποσιωπήσωμεν τὴν ἀντιδιαστολὴν μέχρις ὅτου ἀποφανθῇ σχετικῶς ὁ κ. Λογοθέτης; Πάντως τοῦ ὅρου τούτου ἔχει γίνει πρὸ πολλοῦ ἥδη χεῖσις (ὅρ. Χαριτάκη, Ἀρχ. Οἰκ. 'Επιστ. *Έτος 'Αριστού' ἀρ. 1). Μόνον ἵσως νὰ ἐπρεπε νὰ εἴπωμεν καλλιέργεια καὶ οὐχὶ καλλιέργεια, ἀλλὰ τοῦτο παρέλειψεν ἐπιεικῶς ὁ κ. Λογοθέτης καὶ διάκειται φιλικώτατα πρὸς τὸν 'Ι. Θεοδωρακόπουλον ὡς ἥννοψεν ἥδη ἐκ τῶν ἀνωτέρω «ὁ ἐπαῖων». Πάντως εἶναι ἀνάγκη νὰ προχωρήσωμεν καὶ τοῦτο λησμονεῖ τελείως ὁ κ. Λογοθέτης. Οὔτε ὁ κ. Βιρέας, οὔτε ὁ κ. Λογοθέτης ἥθελησαν νὰ δμολογήσουν, ὅτι ὁ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος προσεπάθησε νὰ διατυπώσῃ πρῶτος εἰς τὴν 'Ελλάδα τὰ σύγχρονα συστηματικὰ προβλήματα κατὰ τρόπον ἂν ὅχι τελείως ἐπιτυχῆ, πάντως ἴκανοποιητικὸν καὶ τιμητικὸν δι' ἕνα νέον ἐπιστήμονα ἐλθόντα νὰ συμπληρώσῃ ὁ, τι ἀπὸ καιροῦ ἄλλοι παρέλειψαν. Καὶ ἴδιως δὲν ἥθελησεν ὁ κ. Λογοθέτης ν' ἀντιληφθῇ πόσον ἄδολος, πόσον ἀγνή καὶ πόσον ἀνδροπρεπής εἶναι ἡ δμολογία του, ὅτι παλαίει μὲ δυσκολίας, τὰς δοποίας δὲν θέλει ν' ἀγνοήσῃ, διότι αὐτὸς εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ τὰς ὑπερνικήσῃ. Ἡ ἀναφορὰ τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου εἰς τὸν Kant ἀποδεικνύει πόσον ὑψηλὰ εὑρίσκει τὰ παραδείγματά του. "Οσα γράφει σχετικῶς ὁ κ. Λογοθέτης ἐμφανίζουν ὅλην τὴν ἀντίθεσιν τοῦ χαρακτῆρος του πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου.

Περαιώνων ὁ κ. Λογοθέτης τὸν γλωσσικὸν ἔλεγχον τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου ἔξετάζει δύο τινα τὸ ἀναπαύεσθαι ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν θλᾶσιν τοῦ συγειδότος, διότι ὅχι μόνον εὑρίσκει δρυθογραφικά, γραμματικὰ καὶ δρολογικὰ νὰ παρατηρήσῃ σχετικῶς, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ καταδείξῃ συνάμα τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀνωτέρω σφαλμάτων ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς φιλογικῆς προπαιδείας οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ἀλλὰ πάντες κακίζουν τὴν μετα-

βολὴν τῆς φιλοσοφικῆς ἐρμηνείας εἰς ἀνιαρὰν γραμματικὴν διάλυσιν, ὑπενθυμίζουσαν τὴν κακὴν διδασκαλίαν ἀρχαίων κειμένων εἰς τὰς πρώτας γυμνασιακὰς τάξεις, ἐναντίον τῆς ὅποιας ἔξεγείρεται κάθε συνείδησις.

Καὶ τὶ ἄλλο ἀποτελοῦν παρὰ γραμματικὴν ἀνάλυσιν ὅσα περὶ τοῦ οὕματος ἀναπαύμαται παρατηρεῖ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ἔκθεσιν δὲ κ. Λογοθέτης; 'Εὰν δὲ καὶ Λογοθέτης κακίζει τὸν Ἡ. Θεοδωρακόπουλον διὰ τὴν προσθήκην τοῦ «ἐν ἔαυτῷ», «μαθέτω» μόνον ὅτι δὲν διατυπῶται διὰ συμβόλων καὶ ἄλληγοριῶν δὲ Ἡ. Θεοδωρακόπουλος, ἀδιάφορον ἐὰν οἱ ἀγνοοῦντες τὰ στοιχειώδη κρίνουν ὡς περιέργως συμβολικὰ καὶ ἀδιανοήτως ἄλληγορικὰ τὰ γραφόμενά του, καὶ ὅτι τὸ «ἐν ἔαυτῷ» τίθεται διὰ νὰ ἐπανέλθῃ δὲ λόγος εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀφηρημένης διατυπώσεως, ἢ ὅποια διακόπεται διὰ τοῦ οὕματος ἀναπαύεσθαι.

'Εὰν δὲ νομίζῃ πάλιν ὅτι τὸ οὗμα τοῦτο ἔχει τὴν συνήθη αὐτοῦ ἔννοιαν καὶ ὅτι πρόκειται περὶ συνήθους ἀναπαύσεως, τότε βεβαίως ἡ ἀγαθὴ αὐτῇ ἀντίληψις θὰ γεννήσῃ ἐλαφρὸν μειδίαμα εἰς ὅσους ἀντιλαμβάνονται τὴν ψυχικὴν ἀνάπαυσιν ἐφικτὴν διὰ τῆς αὐταρκείας μόνον, ἢ ὅποια προϋπόθεσιν ἔχει τὴν αὐτοτέλειαν. "Ἄς ἀντιπαρέλθωμεν σιωπῶντες. 'Αλλὰ θὰ συναντήσωμεν τὸν ἀμείλικτον ἐλεγχον καὶ τὴν διδασκαλικὴν εἰρωνείαν τοῦ κ. Λογοθέτου συλλαμβάνοντος τὸν Ἡ. Θεοδωρακόπουλον παρανοοῦντα καὶ παρερμηνεύοντα τὸν Πλωτίνον. Τὸ ζήτημα ἔχει οὗτο : 'Ο Ἡ. Θεοδωρακόπουλος διηλεῖ περὶ θλάσεως τοῦ συνειδότος. Τοῦτο ἐθεωρήθη ἀσυγχώρητος καὶ ἀκατανόητος ἔνεισμός, τοῦ δποίου γίνεται χρῆσις ἀντὶ τοῦ γερμανικοῦ Bruch des Bewusstseins. Cuique suum. Πράγματι δὲ Ἡ. Θεοδωρακόπουλος ἦθελήσε ν' ἀποδώσῃ τὴν ἔννοιαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο νοητόν εἰς τοὺς κ. κ. Βορέαν καὶ Λογοθέτην. 'Ἐκ τούτου ὅμως καθίσταται σαφὲς ὅτι Ἡ. Θεοδωρακόπουλος γράφει θλάσιν ἀντὶ θραῦσιν=Bruch, δπερ ἄλλως τε ὁριόν, (δὲ Ζηκίδης ἐρμηνεύει τὸ θλάσις ὡς σπάσιμον δρ. σελ. 536). "Ωστε ἀσκόπως ἐκχέει τόσην χολὴν δὲ κ. Λογοθέτης τῆς ὅποιας τὴν πικρίαν μόνον αὐτὸς αἰσθάνεται. "Αλλωστε εἰς τὴν σελίδα 83 τῆς ἀπαντήσεως του δὲ Ἡ. Θεοδωρακόπουλος ἐρμηνεύει «τὸ χωρίον τοῦ Πλωτίνου ὡς ἔξης» : "Οταν ἢ ψυχὴ πάθῃ τὴν θλάσιν αὐτῆς...» ὥστε οὐδέποτε παρεργήσε τὸ

χωρίον αὐτὸν, τὸ δόποιον παραθέτει οὕτω. «Συγκλασθέντος δὴ τούτου (τῆς ψυχῆς). . . .» ἐπεξηγῶν οὕτως δτι ως κάτοπτρον νοεῖται ἡ ψυχή. 'Αλλ' ὁ κ. Λογοθέτης ἀναφέρει τὴν φράσιν τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου καθ' ἥν ὁ "Ἐγελος παρέλαβε τὴν ἔννοιαν τῆς «θλάσεως τοῦ συνειδότος κατ' εὑθείαν ἀπὸ τὸν Πλωτίνον, δστις δμιλεῖ περὶ συνειδήσεως ἡ περὶ ψυχῆς ως περὶ κατόπτρου ἐνθα θλᾶται τὸ φῶς». Βεβαίως σφάλλειν δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἐὰν ἀναφέρεται εἰς αὐτὸν τοῦτο τὸ χωρίον τοῦ Πλωτίνου, 'Εν. 1, 4, 10, δπως ἀποδεικνύουν, προτοῦ τὸ παραπομένη δ κ. Λογοθέτου. Καὶ εἶναι προφανές, δτι τὸ σφάλμα τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου προέρχεται ἀπὸ τὴν βίαν, μὲ τὴν δόποιαν ἐγραψε τὴν ἀπάντησίν του. 'Αλλὰ πάντως ἐγράφη ἐλληνικώτατα ἡ θλάσις τοῦ συνειδότος, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Πλωτίνος εἰς τὴν ψυχὴν ἀναφέρεται γράφων δσα γράφει περὶ θλάσεως. 'Αλλ' ὁ κ. Λογοθέτης ἔδραξατο τῆς εὐκαιρίας τὴν δόποιαν τοῦ ἔδιδεν οὐχὶ τὸ κυρίως ὑπὸ κρίσιν ἔργον τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου, ἀλλ' ἡ ἀπάντησίς του καὶ μετέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν συζήτησιν ἡ δόποια εἶχεν ως ἀρχὴν τὸ ἔρωτημα: ἡ θλάσις τοῦ κατόπτρου δὲν ὑποδηλοῖ τὴν θλάσιν τοῦ συνειδότος; καὶ ἀπαντᾶ ὁ ιδιος ὁ κ. Λογοθέτης ναί. Τοῦτο ἀρχεῖ. Ἐνέχει δὲ ἀστειότητά τινα τὸ γεγονός, δτι ὁ κ. Λογοθέτης διὰ τῆς διορθώσεώς του ἐπεβεβαίωσεν ἄκων ἔτι μᾶλλον δσα δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἀντεῖπεν εἰς τὴν ἔκθεσιν. 'Ιδοῦ πῶς ἡ ἐσφαλμένη ἐρμηνεία τοῦ χωρίου τοῦ Πλωτίνου καθ' ἥν ἡ θλάσις εἶναι θλάσις τοῦ φωτός, οὐχὶ δὲ τοῦ κατόπτρου ὅλιγον στηρίζει δσα θέλει δι' αὐτῆς νὰ στηρίξῃ δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος, παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν Reflexion τοῦ 'Εγέλου, δηλαδὴ δτι ἀφορᾶ τὴν ψυχὴν ἡ θλάσις καὶ δτι τὸ Bruch des Bewusstseins εἶναι εἰλημένον ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ. 'Αλλ' εὐτυχῶς διὰ τὸν 'Ι. Θεοδωρακόπουλον ὁ κ. Λογοθέτης, συμπαθῶς διακείμενος, διώρθωσε τὸ σφάλμα του. Καὶ οὕτω περατοῦται δ πολὺς γλωσσικὸς ἔλεγχος καὶ ἡ ἐπιμελὴς ἀγγιστρεία τῶν ὁρολογικῶν σφαλμάτων καὶ ἀπομένει μία μόνον παρατήρησις, μὴ ἀναφερομένη ἄλλως τε εἰς τὰ κριθέντα ἔργα, ἀλλ' εἰς τὸ περὶ «Σχολαστικισμοῦ καὶ φιλοσοφικῆς κριτικῆς» φυλλάδιον, ἡ δόποια κατ' οὖσίαν ἀποτελεῖ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐρμηνείας τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου καὶ ἡ ἀπορία τοῦ μὴ «ἐπαίοντος»

ἀναγνώστου, διότι ὁ «ἐπαῖων» θὰ ἡννόησεν ἀσφαλῶς περὶ τίνος πρόκειται, ποῖοι λοιπὸν εἶναι οἱ ὅροι, τοὺς ὅποίους ἀναφέρει σαφῶς ὡς ἀγνώστους ἢ ἔκθεσις (σελ. 43) καὶ κατόπιν ὡς «ἀπροσδιονύσους» καὶ «ἀδιανοήτους» ὁ κ. Λογοθέτης; Διότι ἐὰν ἡ μομφὴ περὶ «ἀγνώστων» ὅρων δὲν ἀποτελεῖ καὶ εἰς τὴν ἴδιαν τοῦ ἐπισήμου καὶ ἀνεπισήμου εἰσηγητοῦ συνείδησιν δμολογούμενως ἀστήρικτον καὶ σαθρὰν κατηγορίαν, τότε κατ' ἀνάγκην ἡ ἄγνοια καὶ μόνον ἡ ἄγνοια εἶναι ἡ ἀπροσδόκητος ἔξήγησις ἀλλ' οὐχὶ καὶ δικαιολογία τῶν περὶ «ἀγνώστων» ὅρων ἐν τῇ ἐκθέσει γραφομένων.

“Οσον ἀφορᾶ δὲ τὸ ὑφος τοῦ κ. Λογοθέτου, εἰς τὴν φυσικότητα τοῦ ὅποίου συνέτεινεν ἡ χρῆσις «μαθέτω» τινων καὶ ἄλλων παρομίων, ἐπιβλητικῶν δῆθεν, ἀρμόζει ἐλάχιστα εἰς τὸν ἀληθῆ ἐπιστήμονα. Ο ἀληθῆς ἐπιστήμων, τοῦ ὅποίου ἡ ἀληθῆς ὑπεροχὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην ὑφους, περιφρονεῖ τὴν σπουδαιοφάνειαν. Ἀλλ' ὁ κ. Λογοθέτης ἔχει ἀνάγκην ὑφους. Τοῦτο εἶναι τὸ λυπηρότερον, ἀλλὰ δέον νὰ λεχθῇ διὰ νὰ μὴ παρέλθῃ ἀδιαμαρτύρητος ἡ διαχείρησις ἐπιστημονικῶν θεμάτων κατὰ τρόπον τελείως ἀντικείμενον πρὸς τὴν ἐπιστήμην.

Τὸν ἔλεγχον αὐτὸν διαδέχεται ὁ ἔλεγχος τῆς ἐρμηνευτικῆς μεθόδου τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου. Οἱ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης λέγουν πολλά, τὰ δποῖα συνοψίζονται εἰς ἐν καὶ μόνον, ὅτι ὁ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἀκολουθεῖ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Cohen, τοῦ Natorp καὶ τοῦ Cassirer, ἡ δποία εἶναι τελείως ἐσφαλμένη, ἀφοῦ ζητεῖ νὰ εῦρῃ τὰ διανοήματα τῆς γερμανικῆς φιλοσοφίας εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων καὶ ἴδιως τοῦ Πλάτωνος, ἐνῷ ἔδει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ κ. Λογοθέτου, εἰς δν καὶ μόνον παραπέμπεται ὁ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ὑπὸ τῶν συνταξάντων τὴν ἐκθεσιν. 'Εὰν ἡλήθευεν ὅτι ζητοῦν οἱ τρεῖς μεγάλοι φιλόσοφοι τοῦ Μαρβούργου ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ βεβιασμένως νὰ εῦρουν τὰ διανοήματα τῆς γερμανικῆς φιλοσοφίας εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τότε πράγματι θὰ ἥσαν οὐτιδανοὶ ἐπιστήμονες, τὸ ἔργον τῶν δποίων θὰ ἐμηδενίζετο διὰ μιᾶς, ἐὰν ἐδημοσιεύοντο γερμανιστὶ τὰ σχετικὰ μέρη τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Βορέα καὶ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔλεγχου τοῦ κ. Λογοθέτου. 'Αλλ' ὅσον καὶ ἀν ἡ κατ' ἀρχὴν ἀποδοχὴ τῆς γνώμης οἵασδήποτε αὐθεντίας εἶναι ἀντιεπιστημονική,

ἐπὶ τοῦ προκειμένου φαίνεται βέβαιον ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι αἱ δοξα-
σίαι τῶν κ. κ. Βορέα καὶ Λογοθέτου δὲν ἀντέχουν εἰς τὴν σύγκρισιν
μετὰ τῆς ὑπερόχου διδασκαλίας τοῦ Cohen, τοῦ Natorp καὶ τοῦ Ca-
ssirer. Ἐὰν δημοσίες ἔχουν οἱ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης διάφορον
γνώμην, ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ἔργου τοῦ Natorp περὶ τῆς περὶ
τῶν ἴδεῶν διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος δίδει πλέον εἰς αὐτοὺς ἀφορμήν
νὰ διμιλήσουν ἐνώπιον κοινοῦ ἔχοντος βάσιν νὰ κρίνῃ ποίου ἡ ἀπο-
ψις εἶναι ὁρθὴ καὶ τοίου ἐσφαλμένη. Διότι ἐὰν ἡ γερμανιστὶ διατυ-
πωμένη διδασκαλία τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου ἀπετέλει κίνδυνον καὶ
εἶχον οἱ κ. κ. καθηγηταὶ καθῆκον νὰ ἐλέγξουν ὅσα ὑποστηρίζει, κα-
θῆκον ἔτι ἐπιτακτικώτερον ἔχουν νὰ ἐλέγξουν τὸ μεταφρασθὲν ἥδη
Ἑλληνιστὶ ἔργον τοῦ Natorp, ὅπερ ἀποτελεῖ κίνδυνον ἔτι μεγαλύτε-
ρον λόγῳ τῆς ἐκτάσεώς του καὶ τοῦ μεγάλου κύρους τοῦ συγγρά-
φαντος αὐτό. "Ἄς ἀναμείνωμεν ἥδη μέχρις ὅτου δώσουν οἱ κ. κ. Βο-
ρέας καὶ Λογοθέτης ἀφορμήν, κρίνοντες τὸ ἔργον τοῦ Natorp, νὰ
κριθοῦν αὐτοί.

Εὖθὺς ἐξ ἀρχῆς γεννᾶται ἡ ἀπορία, πῶς ἀφ'οῦ τόση ἐπικρατεῖ
περὶ Πλάτωνος πολυγνωμία, ὡς γνωστόν καὶ ὡς ὅμοιογενὲς καὶ ὁ κ.
Λογοθέτης, πῶς ἐπιμένουν οἱ κρίναντες τὸν 'Ι. Θεοδωρακόπουλον
νὰ ἐξυψώσουν ἔαυτοὺς εἰς ἀπολύτους κριτὰς ἀδιαφοροῦντες διὰ
τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπολύτου πνευματικῆς ἐλευθερίας, τὴν ὅποιαν ὑπερη-
φάνως ἔχει καθιερώσει τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Αὐτὸς εἶναι
τὸ ἥθικὸν ἔρωτημα, ὅπερ ἀδυσωπήτως θὰ δύναται ν' ἀναγνώσῃ τό-
σον ὁ εἰς, ὅσον καὶ ὁ ἔτερος τῶν κριτῶν, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς οἵου-
δήποτε προσώπου, τὸ ὅποιον θὰ συναντοῦν ἐφ' ἔξης.

Περιοριζόμεθα νὰ παραπέμψωμεν τοὺς κ. κ. Βορέαν καὶ Λογοθέ-
την πρωτίστως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Cohen. Platos Ideenlehre und
die Mathematik καὶ τοῦ Natorp, Platos Ideenlehre τῶν δποίων
ἡ προσεκτικὴ ἀνάγνωσις πολὺ θὰ βοηθήσῃ τοὺς κριτὰς ν' ἀντιληφθοῦν
πόσον ἐσφαλμένως ἡ πάντως ἀδίκως ἔκριναν. Διότι οὐδεμία παρατή-
ρησίς των ἀφορᾶς χωρίον ἀναμφισβήτητως ἐρμηνεύμενον. "Ολως προ-
χείρως δύναται νὰ παραπεμθῇ ὁ κ. Λογοθέτης διὰ τὰς ἀπὸ τῆς σελ.
30 καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀριθμουμένας παρατηρήσεις ὡς ἔξης εἰς τὸν Natorp
(ἐκδ. 1921)· διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 εἰς τὴν σελ. 111, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2

εἰς τὰς σελ. 133, 140, 314, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3 εἰς τὴν σελ. 385 κ. ἐ., διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 4 εἰς τὴν σελ. 314 κ. ἐ., διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 5 εἰς τὴν σελ. 204, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 εἰς σελ. 111 κ. ἐ., διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 8 εἰς τὴν σελ. 56 κ. ἐ., διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ 9 εἰς τὴν σελ. 133, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 10 εἰς τὰς σελ. 292, 296 - 7, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 12 εἰς τὰς σελ. 192 - 3 καὶ 216, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 14 εἰπε τὴν σελ. 315, διὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 16 εἰς τὴν σελ. 192 - 4 καὶ οὕτω καθ' ἔξῆς.

'Ασφαλῶς έάν τον Natorp παρουσιάζετο ἐνώπιον τῶν κριτῶν τοῦ 'Ι. Θεοδωρακόπούλου ως ὑποψήφιος ὑφηγητὴς οἵ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης θ' ἀπέρριπτον τὸν Natorp.

Μόνον ὅλιγα τινα ὅσα ἔξοχως χαρακτηρίζουν τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τῆς ἐκθέσεως θὰ παρατίξωμεν ἀναλυτικότερον.

'Ο 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἔλέγχων δριμύτατα τὰ τῆς ἐκθέσεως διὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι κακῶς προσνέμει χαρακτῆρα ὑποθετικὸν εἰς τὰς ἴδεας τοῦ Πλάτωνος γράφει :

«Καὶ προχωρῶν δὲ Πλάτων καὶ ἀναλύων τὴν σχέσιν τῶν αἰσθητῶν πρὸς τὰ εἴδη λέγει «ἔχόμενος ἔκείνου τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς ὑποθέσεως» (Φαίδ. 101 D) καὶ περαιτέρω λέγει «ἄλλην αὖ ὑπόθεσιν ὑποθέμενος». Εἰς δὲ τὸν «Τίμαιον» διμιλεῖ δὲ Πλάτων περὶ τοῦ νοητοῦ εἴδους τοῦ ὄντος γενικῶς ως περὶ ἐνὸς «ὑποτεθέντος»: «Ἐν μὲν ως παραδείγματος εἴδος ὑποτεθὲν νοητὸν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄν» (48 E) ἀκριβῶς, διότι δι' αὐτοῦ θεμελιώνεται τὸ αἰσθητὸν εἴδος τοῦ ὄντος, τὸ ὅποιον εἶναι «μίμημα τοῦ παραδείγματος» (ἐνθ. ἀν.). "Ωστε δὲ οἱ Πλάτων ὅχι μόνον διμιλεῖ περὶ τῶν ἴδεων, τῶν εἰδῶν, ως περὶ ὑποθέσεων, ὅταν πραγματεύεται τὴν θεμελίωσιν τῶν αἰσθητῶν ὄντων, ἀλλὰ ὀνομάζει καὶ ὅλον τὸν νοητὸν κόσμον «ὑποτιθέμενον» ἡτοι «ὑπόθεσιν».

Ο κ. Λογοθέτης ἀπαντᾷ :

«Ἐπιχειρῶν νὰ ἀποκρούσῃ τὴν παρατήρησιν ὅτι κακῶς προσάπτει εἰς τὰς ἴδεας τοῦ Πλάτωνος ὑποθετικὸν χαρακτῆρα προσάγει χωρία, ἐν οἷς δὲ φιλόσοφος ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ὑποτίθεσθαι. 'Αλλὰ κακῇ τύχῃ, τὸ ὅπλον, ὅπερ λαμβάνει πρὸς ἀμυναν, στρέφεται ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀμυνομένου. Διότι τὸ ὑποτίθεσθαι δέν σημαίνει μεταχειρίζεσθαι ως

νπόθεσιν, ἀλλ' ὅμολογεῖν, παραδέχεσθαι, θέτειν ὡς ἀσφαλῆ βάσιν, legen zu Grunde. "Οταν φέρ' εἰπεῖν λέγει δὲ Πλάτων (Φαίδ. 100 B) «εἴμι πάλιν ἐπ' ἔκεινα τὰ πολυθρύλητα καὶ ἀρχομαι ἀπ' ἔκεινων ὑποτιθέμενος εἶναι τι καλὸν αὐτὸν καθ' αὐτὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα...» δὲν ἔκδεχεται τὰς ἴδεας ὡς ἀπλὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ θεωρεῖ ὡς βεβαίας καὶ ἀσφαλεῖς ἀρχάς. Ωσαντως «τίθημι ὡς ἀληθῆ ὅντα» (Αὐτ. 100 A) δὲν σημαίνει «ὑπόθετω» «σκέπτομαι ὑποθετικῶς» κάμνω τὴν ὑπόθεσιν, δτι εἶναι ἀληθῆ, ἀλλὰ παραδέχομαι βέβαιος ὡν δτι ταῦτα εἶναι ἀληθῆ».

Οσα δὲ. Λογοθέτης γράφει γεννοῦν ἐν πρώτοις ἀμφιβολίαιν ἐὰν οἱ συντάξαντες τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν ἔγνωριζον, δτε συνέτασσον τὴν ἔκθεσιν, τὶ ἀκριβῶς ἐννοοῦμεν ἐπιστημονικῶς ὡς ὑπόθεσιν ἀφ' οὗ θεωροῦν δτι σφάλλουν δ Lotze καὶ δ Lutoslawski καὶ αὐτὸς δ Natorp ὡς ἀποδίδοντες καὶ αὐτοὶ παραπλήσιον ὑποθετικὸν χαρακτῆρα εἰς τὰς ἴδεας τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ἐν τῇ ἔκθεσι παραπομπὴ εἰς αὐτοὺς τοὺς τρεῖς συγγραφεῖς ἀποδεικνύει κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον δτι αὐτὸς δ κ. Λογοθέτης ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπιζητεῖ νὰ παραστήσῃ ἕαυτὸν γνώστην τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς ὑπόθεσεως. Πάντως δτι ὡς ὑπόθεσιν ἐννοοῦμεν Grundlegung ἐννοεῖ καθείς, ἐκτὸς τοῦ κ. Βορέα καὶ τοῦ κ. Λογοθέτη, γνωρίζων δτι δ Πλάτων μετεχειρίζετο τὸν δρον ὑπόθεσις (Φαίδ. 101 D) καὶ δχι μόνον τὸν δρον ὑποτίθεσθαι ὡς λέγει κακῶς δ κ. Λογοθέτης (σελ. 47). Ἐν δὲ τῇ γενικῇ τοῦ δικαίου θεωρία ἀποκαλοῦμεν τὸν πρωταρχικὸν νόμον ὑπόθεσιν τοῦ δικαίου γνωρίζοντες κάλλιστα δτι δ πρωταρχικὸς νόμος, καθ' δ πρωταρχικὸς, ἀποτελεῖ μὲν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ δὲν ἔχει αὐτὸς ὑπόθεσιν, εἶναι δηλαδὴ ἀνυπόθετος. "Ωστε οὐδὲν εἶπεν δ κ. Λογοθέτης λέγων δτι αἱ ἴδεαι κατὰ Πλάτωνα εἶναι ἀνυπόθετοι, διότι τοῦτο σημαίνει δχι δτι δὲν εἶναι ὑπόθεσεις, ἀλλ' δτι δὲν ἔχουν ὑπόθεσιν, πρᾶγμα τελείως διάφορον. Ταῦτα εἶναι πλέον ἡ προφανῆ δι' ὅλους καὶ μόνον δ κ. Λογοθέτης δύναται νὰ λέγῃ δτι ἐκ τῶν ὑστέρων ἐξήτησε νὰ ἔξελθῃ δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἐκ τῆς δυσχερείας προβάλλων οὗτως δ ἀνεπίσημος εἰσηγητής εἰς τὸν κρινόμενον δσα χαρακτηρίζουν ἕαυτὸν καὶ τὸν κ. Βορέαν.

Εἰς τὴν ἔκθεσιν ἐπίσημος καὶ ἀνεπίσημος εἰσηγητῆς ἦλεγχαν τὴν φράσιν τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου. «Ψυχὴ δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀλλὰ θε-

μελιώδης ἔτερότης πρὸς τὸ πρᾶγμα», παρανοοῦντες ὅτι ἡ φράσις σημαίνει «Ψυχὴ δὲν εἶναι ὃν ἀλλὰ θεμελιώδης ἔτερότης πρὸς τοῦτο», λόγῳ παρερμηνείας τοῦ γερμανικοῦ Ding. Οἱ γερμανοὶ καθηγηταὶ οἵ κρίναντες τὴν ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβὴν τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου δὲν ἀντελήφθησαν τὸ γλωσσικὸν τοῦτο σφάλμα. Οἱ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης πληρέστερον τοῦ Rickert καὶ τοῦ Hoffmann γνωρίζοντες τὴν γερμανικὴν ἡγεμονίαν εὐθὺς τὸ σφάλμα. Ἀλλ' ἂς παρίδωμεν τοῦτο καὶ «μαθέτωσαν» ἥδη ὅτι Ding σημαίνει ὅχι μόνον ὃν, ἀλλὰ καὶ πρᾶγμα, ἵδιως δὲν γράφεται ἀορίστως (*kein Ding*) καὶ ὅτι ἀντιλαμβανόμενοι, πόσον ἀστοχὸν ἦτο νὰ ἔρμηνεύσουν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ Ding ὃν ἔδει νὰ ὀδηγηθοῦν αὐτοὶ εἰς ἔτέραν ἔρμηνείαν τοῦ ὅρου τούτου, βαδίζοντες συνάμα οὐχὶ ἀσκωλιαστὶ ἐπὶ τῆς γνώσεως μόνον τῆς Ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς γερμανικῆς. Τοῦτο ἡμπόδισε βεβαίως μόνον ἡ «φιλικὴ διάθεσις» τοῦ ἔτέρου τῶν κριτῶν, δπως ἡμπόδισεν ἡ διάθεσις αὗτη νὰ κατανοήσουν οἱ κ. κ. κριταὶ εἰς τὸ σπουδαιότερον σημεῖον τῆς κρίσεως των, ὅτι δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ὑποστηρίζων ὅτι βεβαίως ἡ ἀλήθεια εἶναι γέννημα τῆς ψυχῆς ἐννοεῖ τὴν ψυχὴν ὡς καθολικὸν συνειδός. Ἀλλὰ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δλίγον προηγουμένως δ κ. Λογοθέτης (σελ. 30 τοῦ φυλλαδίου) φαίνεται κάλλιστα γνωρίζων ὅτι δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ὡς ψυχὴν ἐννοεῖ τὸ καθολικὸν συνειδός. "Ωστε ὅχι μόνον οὐδαμοῦ λέγει ὅσα μόνον οἱ κ. κ. κριταὶ διανοοῦνται, ἀλλὰ τούλαχιστον δ κ. Λογοθέτης ἐγνώριζε τοῦτο, καὶ δημως μὴ ἔχων ἄλλο τι ν' ἀντείπῃ ἀναγκάζεται νὰ παρερμηνεύσῃ τὰ ὅσα γράφει δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος διὰ ν' ἀντικρούσῃ ὅχι ὅσα γράφει δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος, ἀλλὰ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ παρερμηνείαν.

Βεβαίως ὑπὸ τοιούτους ὅρους δ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ὑπῆρξεν ἀσαφής. Ἀλλὰ τὶς πταίει διὰ τοῦτο; Βεβαίως οἱ ἀντιλαμβανόμενοι τὸ ein Weltwesen ὡς Wesen der Welt καὶ οἱ ἐπιμένοντες νὰ ἔρμηνεύσουν τὸν 'Ι. Θεοδωρακόπουλον, παρὰ τὴν δήλωσιν ὅτι ἐννοεῖ τὴν ψυχὴν ὡς καθολικὸν συνειδός, ὡς ἐὰν ἡννόει τὴν ψυχὴν ὡς ψυχὴν ἀτομικήν. Ἡ ἀκαταληψία τοῦ δρισμοῦ τῆς ἐλευθερίας, δην δ κ. Λογοθέτης ἔχει παραθέσει ὡς δεῖγμα ἐναργέστατον τῆς ἀσαφείας τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου, ὑπάρχει μόνον ἐφ' ὅσον ἀγνοηθῇ τελείως ἡ διά-

χρισις μεταξὺ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ κόσμου. 'Αλλὰ διὰ τὸν ἀπροκατάληπτον κριτὴν εἶναι σαφὲς ὅτι ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀρνησις τῆς κατ' αἴσθησιν καὶ κατ' ἐπιθυμίαν ζωῆς καὶ ἡ θεμελίωσις ζωῆς ἀπολύτως ἐνσυνειδήτου καὶ καθαρῶς νοητῆς. 'Αλλὰ μὴ λησμονῶμεν· εἴπομεν, δὲ ἀπροκατάληπτος κριτής^Ο ο. Λογοθέτης ὑποστηρίζει ὅτι χωρία τινα εἶναι τόσον ἀκατανόητα ὥστε οὐδὲν αὐτὸς ὁ Rickert θὰ κατώρθωνε νὰ τὰ ἔννοιησῃ. 'Εάν αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ρητορικὴν ὑπερβολήν, τότε ἂς δριση, ὡς ἔχει καθῆκον, τὶ ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔννοιησῃ καὶ αὐτὸς ὁ Rickert, ὥστε νὰ μεταφρασθοῦν τὰ χωρία καὶ νὰ ἴδωμεν^{ΞΑΝΘΑΝΗΣ} καὶ πῶς εἶνοεν^Ο ὁ Rickert ὅτι θεωρεῖ «ἀδιανόητον» δὲ «εἰδικός» ο. Λογοθέτης. 'Αλλὰ τὸ πείραμα εἶναι ἐπικίνδυνον.

Πάντως καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι καὶ ἀν ὑπάρχει ἐνιαχοῦ σχετικὴ ἀσάφεια αὕτη δὲν ἔδει νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς ὅσα ἐγράφησαν ἐν τῇ περιλαλήτῳ ἐκθέσει καὶ τῇ ἀνταπαντήσει τοῦ ο. Λογοθέτου παραθετομεν δύο τινα χωρία εἰλημένα ἐκ τῆς 'Εγκυλοπαιδείας τοῦ 'Εγέλου (Μετάφρ. Π. Γρατσιάτου):

«Ἡ οὐσία εἶναι καθαρὰ ταυτότης καὶ ἐμφάνεια ἐντὸς ἑαυτῆς μόνον καθ' ὅσον εἶναι ἡ εἰς ἑαυτὴν ἀναφερομένη ἀρνητικότης, ἐπομένως εἶναι ἄπωσις ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῆς. Κατ' ἀκολουθίαν περιέχει οὐσιωδῶς τὸν διορισμὸν τῆς διαφορᾶς τοῦ ἑτέρου. Τὸ ἔτερον δὲν εἶναι ἐνταῦθα τὸ ποιοτικὸν ἄλλο, δὲ διορισμός, τὸ ὅριον· ἄλλα, ἐπειδὴ εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ, τῇ εἰς ἑαυτὴν ἀναφερομένῃ, ἡ ἀρνησις εἶναι ἐξ ἵσου ἀναφορά, διάφορον, τεθειμένον εἶναι, ἐμμεσον εἶναι. » Ή:

«Αὕτη ἡ οὐσίας ἀνεπτυγμένη ἔξωτερικότης, ὡς κύκλος τῶν διορισμῶν τῆς δυνατότητος καὶ τῆς ἀμέσου πραγματικότητος—κύκλος ἀποτελῶν τὴν ἀμοιβαίαν ἐμμεσότητα αὐτῶν δι' ἄλλήλων—εἶναι ἡ πραγματικὴ δυνατότης ἐν γένει».

Καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη «ἀσάφεια» δὲν ἥμπόδισε νὰ θεωρεῖται δὲ «Ἐγελος εἶς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων φιλοσόφων τοῦ κόσμου. 'Αλλ' καὶ ὅταν ἡ ἀσάφεια κειμένου τινὸς δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς δυσκολίας καὶ τοῦ ὑψους τοῦ διατυπουμένου διανοήματος, οὐδέποτε ἀρκεῖ διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν σκυβαλισμὸν ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ἵδιως ἔργου τοσοῦτον ἀδρομεροῦς ὅσον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ 'Ι. Θεοδωρακοπούλου.

‘Ο τοιοῦτος σκυβαλισμὸς ἀντίκειται ἐκ διαμέτρου πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν ἥθος.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Ἱ. Θεοδωρακόπουλος ἐκ τοῦ ἔλεγχου, δν ἥσκησαν οἵ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης, ἀπομένει τελείως ἀκαταίσχυντος, εἶναι μάλιστα βέβαιον ὅτι ὁ ἔλεγχος οὗτος ἔδωσεν ἀφορμὴν νὰ μελετηθῇ τὸν ἔργον τοῦ κοινέντος καὶ νὰ δικαιοθῇ πλήρως αὐτὸς. Τὸ ἀστόχημα τοῦ ἑναντίον τοῦ Ἱ. Θεοδωρακοπούλου ἀσκηθέντος ἔλεγχου ἔχει καταστῆτο σούτῳ μᾶλλον ἐμφανὲς ἐκ τῆς ἀποσδοκήτου δριμύτητος τοῦ ἀρχαιπινοῦς ἔλεγχου τοῦ ἔξικνουμένου μέχρι τοῦ σημείου νὰ γράφῃ ὁ κ. Λογοθέτης «*Imrium, impium, tuum verbum Theodoracopule*». Εὐτυχῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον ἵερα ἔξετασις, ἐνώπιον τῆς ὅποιας ἀσφαλῶς ἥθελεν ἐναγάγῃ ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τὸν ὅμιλόσαντα περὶ τῶν δεσμῶν τοῦ χριστιανικοῦ δογματισμοῦ.

Οὐδεμία δυστυχῶς ὑπάρχει ἀντικειμενικὴ δικαιολογία τῆς στάσεως τῶν δύο καθηγητῶν. Δυστυχῶς. Διότι ὅσοι πράγματι σέβονται τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τοῦ γένους τὴν δημιουργηθεῖσαν παρὰ τὰ πάμπολλα ἐμπόδια μὲ κόπους ἀφαντάστως μεγάλους θὰ ἐπεδύμουν νὰ μὴν ἀποδειχθῇ ἄδικος ἡ κρίσις δύο καθηγητῶν τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλλὰ δυστυχῶς ἡ προσγενομένη ἄδικία εἶναι τόσον μεγάλη ὥστε δὲν εἶναι πρέπον ν' ἀποσιωπηθῇ. Ὁ Ἱ. Θεοδωρακόπουλος ἀπήντησεν. Καὶ εἶχε καθῆκον ἀπόλυτον ν' ἀπαντήσῃ. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ ἀπάντησίς του ἀπευθύνεται μόνον εἰς τοὺς δύο καθηγητάς, τοὺς εἰσηγητὰς τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν Σχολὴν ἐκθέσεως. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδεμία φράσις εἰς τὴν ἀπάντησίν του, ἡ δποία ν' ἀποτελῇ οὐδὲ πόρρωθεν ὑπαινιγμὸν ἑναντίον τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς. “Ωστε μόνον ὁ κ. Λογοθέτης ἐπεζήτησε νὰ παραστήσῃ τὸν Ἱ. Θεοδωρακόπουλον «*ὑβριστὴν τῆς Σχολῆς*». Ἐν πρώτοις ὁ Ἱ. Θεοδωρακόπουλος δὲν εἶναι ὑβριστής. Ἐὰν ἐδόθη αὐτῷ λαβὴ ἐξαιρετικῶς αὐστηροῦ ἔλεγχου διὰ τοῦτο πταίουν ἄλλοι. Καὶ πάντως ἐὰν ὁ Ἱ. Θεοδωρακόπουλος εἶναι ὑβριστής, ποία λέξις θὰ χαρακτηρίσῃ φυλλάδια προσώπου τινος ἥδη καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν; (”Ορ. Κ. Λογοθέτου. ‘Η εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἐπιστημοσύνη τοῦ Ε. Κουγέα, 1924. ’Ἐπίμετρον.

1924, Συμπλήρωμα τοῦ 'Επιμέτρου, 1924). 'Εξ ἄλλου ἡ εὐθύτης μετὰ τῆς δποίας ὁ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἔχωρισε τοὺς εἰσηγητὰς ἀπὸ τὴν ἄλλην Σχολήν, ἡ δποία κατὰ πλειοψηφίαν ἐπόμενον ἦτο νὰ δεχθῇ τὴν γνώμην τῶν «εἰδικῶν» καθηγητῶν, ἀποδεικνύει πόσον ὁ 'Ι. Θεοδωρακόπουλος γνωρίζει, ὅπως ἄλλωστε ὁφείλει, ίνα σέβεται βαθύτατα τὸ Πανεπιστήμιον τῶν 'Αθηνῶν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν Σχολήν, τὴν δποίαν ἔχουν λαμπρύνει τόσα μεγάλα δνόματα ἐξόχων ἐπιστημόνων, εὔρειας ἀντιλήψεως, δικαίων καὶ ἀμερολήπτων πάντοτε εἰς τὴν κοίσιν, τὴν παράδοσιν τῶν δποίων διέκοψαν οἱ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης.

Οἱ κ. κ. Βορέας καὶ Λογοθέτης ἃς μὴ ἀπατῶνται. 'Ο 'Ι. Θεοδωρακόπουλος δὲν ἔθλιβη, διότι δὲν ἔπηνέθη, δὲν ἔθλιβη, διότι δὲν ἔγένετο ὑφηγητής. 'Επαίνους ἥκουσε νὰ λέγωνται καὶ εἶδε νὰ γράφωνται περὶ αὐτοῦ ὅχι μόνον παρὰ σοφῶν ἀνδρῶν ὅπως ὁ Rickert, ὁ Joel, ὁ Hoffmann καὶ ὁ Calogero, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ κυβερνῶντος τὴν πατρίδα καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς βουλῆς καὶ ἀπὸ τὸν Παλαμᾶν, ἐπαίνους τόσους, ὅσους δὲν ἔχουν ἀποκομίσει δμοῦ καὶ οἱ δύο ἐπικριταί του. "Ἐδραι πρὸς διδασκαλίαν τοῦ ἐπροτάθησαν ἄλλοι, κατέχει ἄλλως τε τοιαύτην, κατόπιν ἐξαιρετικῶς τιμητικῆς ἐκλογῆς, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης.

'Ο 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἔθλιβη ὅπως ἔθλιβησαν ὅσοι ἀγαποῦν καὶ πονοῦν διὰ τὴν πνευματικήν ἀνάπτυξιν τοῦ γένους, μόνον ἐπειδὴ δύο καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν 'Αθηνῶν ἤδικησαν, ἔθλιβη τόσον μόνον ὅσον θὰ ἔθλιβετο καὶ ἂν ἤδικετο ἄλλος, ἐκινήθη δηλαδὴ ἀπὸ καθαρῶς ἀντικειμενικὴν ἀντίληψιν.

'Ο 'Ι. Θεοδωρακόπουλος ἃς ἀφίσῃ τοὺς κ. κ. Βορέαν καὶ Λογοθέτην νὰ συμμερίζωνται περὶ αὐτοῦ γνώμην κοινὴν μετὰ τοῦ πρώην ἀντιπάλου των, καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, κ. Θεοδωρίδη καὶ τοῦ ὁπαδοῦ τοῦ ἰστορικοῦ ὑλισμοῦ κ. Κορδάτου καὶ ἃς ἐργασθῆ ὅπως ἡργάσθη καὶ εἰς τὸ παρελθόν. Τὸν ἐργαζόμενον δικαιώνει τὸ ἐργον του.

'Ο ἔλεγχος τοῦ κ. Βορέα καὶ τοῦ κ. Λογοθέτου ἔλεγχεται αὐτὸς ἀνακριβῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. 'Αλλ' ἡ ἀνασκευὴ τῆς «εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως» καὶ τῶν «φιλοσοφικῶν ἐλέγχων» θ' ἀπομείνῃ ἔλλει-

πής, έὰν ἀπασιωπηθῇ τὸ ἡθικῶς τόσον ὅσον καὶ ἐπιστημονικῶς βαρύτερον σφάλμα, εἰς ὃ ὑπέπεσαν οἱ κοίναντες ἀμφότεροι.

Τὸ σφάλμα τοῦτο ἔγκειται οὐχὶ πλέον εἰς ὅ,τι ἐγράφη, ἀλλὰ τούναντίον εἰς ὅ,τι δὲν ἐγράφη, σφάλμα εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ὅποίου συντείνει καὶ ἡ μεταγενεστέρᾳ τοῦ Ἰ. Θεοδωρακοπούλου πολυμερῆς ἐργασία. "Ἄραγε δὲν ἡδυνήθησαν ν' ἀνεύρουν οὐδὲν ἔκτὸς τῆς ἐπιμελείας ἄξιον ἔκεινον εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἰ. Θεοδωρακοπούλου; Ἄλλ' ἐσκέφθησαν ἄραγε κανόνα δια τὸ ἔπειρε νὰ ἐταινέσουν ὅ,τι ἄξιον ἐπαίνου; Εἶναι διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ ἐπιστήμονος τὸ λυπηρότερον ἡθικῶς ἐρῶτημα ἐξ ὅσιων ὅσια γεννᾷ ἢ ἀν-ίγνωτις τῆς ἐκθέσεως. "Αν δχι ὁ κ. Βορέας πάντως ὁ κ. Λογοθέτης ἐγνώριζεν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Ἰ. Θεοδωρακοπούλου ἐκρίθησαν ἄξια τιμῆς ὅποιον κριτῶν αὐστηροτάτων ἀντιφρονούντων ἐν πολλοῖς. Ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζεν ὅτι δέν εἶναι τυχαία ἡ γνώμη τοῦ Rickert, τοῦ Joel, τὸν ὅτοιον ἀποκαλεῖ ἐνθεον ὁ κ. Βορέας, ("Ορ. "Εκθεσιν τὴν ἐπιεροπείας περὶ τῆς πληρόσεως τῆς κενῆς τακτικῆς ἔδρας τῆς ἴστορίας τῆς φιλοσοφίας 1923), τοῦ Hoffmann καὶ τοῦ Calogero, διατὶ δὲν ἀνέφερεν ω; είχε στοιχειώδες ἐπιστημονικὸν καθῆκον εἰς τὴν σχολὴν ὅτι μεγάλοι ἐπιστήμονες «εἰδικοί», ὅπως λέγει, ἀν καὶ τὸ ἐπίθετον αὐτὸν δὲν ἀρμόζει προκειμένου περὶ ἀληθῶν φιλοσόφων, ἀλλα ἡ αὐτὸς περὶ Ἰ. Θεοδωρακοπούλου δοξάζουν;. Δὲν ἐσκέφθησαν ἄραγε ὅμως οἱ κριταὶ ἀνεξαρτήτως παντὸς ἐπαίνου καὶ πάσης τιμῆς ὅτι τοῦ Ἰ. Θεοδωρακοπούλου τὸ ἔργον διακρίνεται διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸ βάθος τῶν γνωσιολογικῶν προϋποθέσεων, διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς συστηματικῆς διατάξεως διὰ τὴν εὑρύτητά του καὶ ἰδίως διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν ἥθος; Διατὶ ἄραγε, ἀν καὶ δὲν εἶναι, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἰδίαν αὐτῶν φρᾶσιν, «ἄμοιρος ἄξιας εἰς τὰ κατὰ μέρος» ἡ περὶ Πλάτωνος ἐργασία, δὲν ἀνέφερον ὅπωσδήποτε σαφέστερον εἰς τὶ ἔγκειται ἡ ἄξια τῆς ἐργασίας ταύτης, ἀφ' ωὗ μετά πρωτοφανοῦς ξήλου λεπτομερῶς ἐσημείωσαν ὅτι ἐνόμισαν ἐσφαλμένον; Ἄλλὰ πρὸς τὶ τόσα ἐρωτήματα; Δὲν ὑπέγραψεν ὁ κ. Βορέας τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Λογοθέτη περὶ μὴ διακρίσεως τοῦ δημιουργοῦ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ Πλάτωνα γραφέντα, ἐνῷ ἡ μόνη φιλοσοφικὴ του ἐργασία καταλήγει σαφῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ Πλάτωνα ἡ θεότης δὲν συμπίπτει πρὸς τὴν ἰδέαν

τοῦ ἀγαθοῦ. Καὶ δύναται τις ν' ἀπορήσῃ κατόπιν αὐτῶν διατὶ δὲν
ἔτιμήθη ὁ Ἱ. Θεοδωρακόπουλος ἔστω μόνον ὅταν ὁ ἔπαινος καὶ ἡ
τιμὴ ἀπετέλει ἐκπλήρωσιν στοιχειώδους ἐπιστημονικῆς ὑποχρεώσεως;
‘Ο Ἱ. Θεοδωρακόπουλος δὲν ἔκριθη δικαίως. Ἀλλὰ ἦδη ἀντε-
λίψθησαν οἱ κριταί του, ὅτι ὅχι μόνον ὁ κρινόμενος κρίνεται ἀλλὰ
καὶ ὁ κρίνων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα δικαιωματικῶς εἶναι
περισσότερον κριτής ὁ τυπικῶς κριθείσ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν πρόκειται νὰ
λιγανηθῇ ταχέως ἡ συνάντησις τοῦ Ἱ. Θεοδωρακοπούλου μὲ τοὺς
δύο καθηγητὰς τῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ νὰ χαρακτηρίσῃ μίαν μετάβα-
σιν, παρερχομένον τοῦ χρόνου θὰ καθίσταται τοῦτο διαρκῶς σιφέ-
στερον. Καὶ οἵ κριταὶ κριθήσωνται διὰ τῆς ἴδιας αὐτῶν κρίσεως.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΑΟΦΥΓΗΣ ΘΕΡΗΣΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
ΠΙΝ, παρεμβατικός θερησιακός οίκος
στερεον.

**‘Η Διεύθυνσις τοῦ ΑΡΧΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ δηλοῖ κατὰ παράκλησιν τοῦ
γράψαντος, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἔαυτῆς, ὅτι εὑχαρίστως θὰ δημοσιεύσῃ
οἰανδήποτε ἀπάντησιν προερχομένην ἀπὸ τὸν κ. Βορέαν ἢ τὸν
κ. Λογοθέτην ἢ ἀπὸ ἄλλο πρόσωπον τὸ δικοῖον ἥθελον οὗτοι
ὑποδείξῃ.**

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

1) Σελ. 2 στίχ. 4 πρ.
2) » » » » 5 ἀνταντάσθια
3) » » » » 22 παραπομπές

- 1) Σελ. 2 στίχ. 4 πρόσθ. πολλοὶ μετὰ τὸ ἔχαρακτήρισαν

2) » » » 5 ἀντὶ ἐθεωρηθησαν οἱ γλωσσικοὶ τύποι γρ.

ἔθεωρησαν τοὺς γλωσσικοὺς τύπους

3) » » » 22 τὸ δμως νὰ διαγραφῇ

4) » 10 » 8 ἐκ τῶν κάτω μετὰ τὸ οὗτοι πρόσθ. πλὴν τοῦ
δρου τελεολογία

5) » 25 » 7 ἀντὶ ἔκείνου γρ. ἔπαιίνου